

Samfunn for alle

NORSK FORBUND FOR UTVIKLINGSHEMMEDE

5
2021

**Menneskerettighetspris
til Jens Petter Gitlesen**

Side 6

Konsulentbruk i Molde

Side 10

Aktiviteter i lagene

Side 26

Ny regjering, nye muligheter?

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

S pørsmålet er om vi med en ny regjering vil få de endringene som vi mener er nødvendige for at mennesker med utviklingshemning skal få selvbestemmelse, meningsfulle, aktive liv - og likestilling. Rett og slett få oppfylt helt grunnleggende menneskerettigheter.

Det er lite trolig at dette vil bli oppfylt bare fordi vi har fått en regjering med en litt annen farge. Vi hadde en rødgrønn regjering for åtte år siden. Så vidt jeg kan huske var det ikke særlig bedre den gangen.

Det vi derimot må håpe på og jobbe målrettet med i denne Stortingsperioden, er at Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjons- evne (CRPD) blir tatt inn i Menneskerettighetsloven.

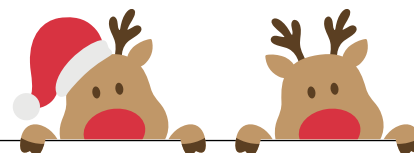
Sist gang Stortinget stemte over dette, våren 2021, ble det ikke flertall for å ta konvensjonen inn i loven. Men det var fordi regjeringspartiene, Venstre og KrF, ikke kunne stemme mot den avtalen de hadde inngått, for å få sitte i regjering. Dette til tross for at

begge partiene, i sine partiprogram, har sagt at konvensjonen skal inn i norsk lov.

Når de nå ikke lenger sitter i regjering og kan stemme som de selv ønsker kan de, sammen med regjeringspartiene og SV, MDG og Rødt, bidra til at konvensjonen får den plassen i Menneskerettighetsloven som funksjonshemmede-bevegelsen lenge har krevd.

Det er i skrivende stund gått en drøy måned siden den nye regjeringen var på plass. Det er så klart alt for tidlig å kunne si noe om denne regjeringen kommer til å oppnå, eller i alle fall ta et steg i riktig retning, for å få full likestilling for mennesker med utviklingshemning, men NFU skal i alle fall påse at den nye regjeringen merker at vi finnes.

NFUs administrasjon ønsker alle en riktig god jul og et godt nytt år.

Samfunn for alle

**Medlemsblad for
Norsk Forbund for Utviklingshemmede**

Fem utgivelser per år
Årsabonnement: 400 kroner
ISSN: 0803-5105

Ansvarlig redaktør:
Tom Tvedt
tom.tvedt@nfunorge.org

Redaktør:
Jens Petter Gitlesen

Korrektur:
Ann-Elisabeth Grønhaug og
Helene T. Strøm-Rasmussen

Adresse:
Samfunn for Alle,
NFU Postboks 8954
Youngstorget
0028 Oslo

Sentralbord: 22 39 60 50
E-post: post@nfunorge.org
www.nfunorge.org
www.facebook.com/NFU norge

Annonseakvisitør:
Salgs Forum AS
Tlf: 51 31 57 00/91 59 05 78
E-post: post@salgs-forum.no
www.salgs-forum.no

Forsidebilde: Pia Ribskog

Design og layout: Marte Louise Lilleby
Trykk: Bodoni AS

Utgivelse 1, 2022 kommer uke 8
Frist for saker: 19. januar
Annonsefrist: 19. januar

INNHold

4 LEDER: Rettssikkerhet, konsulenter og kommunale tjenester

6 Menneskerettighetsprisen

10 Konsulentbruk i Molde kommune

16 Kampen om Furutun

20 Adam Berge fikk drømmejobben

22 Internasjonalt: Global Disability Summit

25 Ledersamling med fagdag

26 Aktiviteter i lagene våre

32 Sterke meninger og politisk aktiv

34 Eli jobber for alle

36 Hjemmetrening og videokontakt

38 Idrettstinget 2021

40 SAFO: Konsulentenes inntog - lokaldemokratiets kapitulasjon

41 NFU Oslo jobber politisk

42 Klagerett når det kuttes i tjenestetilbudet

Rettssikkerhet, konsulenter og kommunale tjenester

Tom Tvedt
Forbundsleder

Norge er rangert som land nummer to i verden når det gjelder rettssikkerhet ifølge World Justice Project (WJP). På de fire første plassene kommer Danmark, Norge, Finland og Sverige. Det er ingen grunn til å betvile resultatet. Men det betyr ikke at rettssikkerheten er like god for alle. Mennesker med utviklingshemning er blant dem med svakest rettssikkerhet.

SMÅ VEDTAK BILLIGERE ENN OMFATTENDE VEDTAK

I stedet for å gi Ola vedtaket han har behov for på 40 timer praktisk bistand per uke, kan Ola få et vedtak om praktisk bistand når han har behov for slikt. I og med at Ola sjelden protesterer, kan han avspises med f.eks. 20 timer, så er de kostnadene halvert. Selvsagt har slike kutt konsekvenser for Ola, men så lenge han ikke klager, er det ingen som blir klar over myndighetsmisbruket.

I rapporten fra konsulentselskapet Rune Devold AS til Molde kommune, opplyses det om samordningsgevinster på opptil 40 %. Hvis Kari og Ola begge har vedtak om 10 timer tjenester hver, vil 40 % samordning si at de får 2 timer tjenester hver for seg og 8 timer tjenester sammen. Vips, så var det 40 % reduksjon i kostnadene. Ulempen er selvsagt at Ola og Kari må være sammen, uansett hva de måtte mene eller ønske. Men så lenge verken Kari eller Ola klager på vedtaket, er det ingen som blir klar over myndighetsmisbruket. «Samordningseffektene» er en vesentlig årsak til kommunenes forkjærlighet for store bofellesskap.

KUTT I VEDTAK ER IKKE EFFEKTIVITET

En standardmetodikk som benyttes både av Rune Devold AS, Agenda Kaupang og de fleste andre konsulenter på feltet, er å sammenligne kostnader mellom kommuner. Kommunen med størst kostnader har størst innsparingspotensiale eller muligheter for «effektivitetsgevinster» som konsulentene kaller det.

Begrepsbruken er absurd. Kostnaden med å drive sykehusene var i 2019 156 milliarder kroner. Hadde vi stengt sykehusene, hadde vi spart de 156 milliardene. Ingen ville sagt at vi hadde fått en effektivitetsgevinst.

Kommuner lærer av hverandre og rådene konsulentene gir den ene kommunen blir sannhet i den neste. Det finnes alltid noen kommuner som bruker mindre enn andre på ett eller annet område, dvs. at konsulentselskapene alltid kan avdekke det som feilaktig kalles for «effektivitetsgevinster».

Statlige tilskudd til kommunene fordeles etter noen ligninger som kalles rammetilskuddet til kommunene. Sentralt her er kostnadsnøkklene som forteller hvor stor andel av kommunenes kostnader som i gjennomsnitt er knyttet til sentrale kostnadsdrivere. En slik kostnadsnøkkel er antall innbyggere over 16 år med utviklingshemning som i dag utløser et rammetilskudd til kommunene på 744 000 kroner per person per år. Nyere analyser som er gjort av kommunenes kostnader, tyder på at kostnadsnøkkelene er for høy. En rimelig forklaring på slike funn, er at mange kommuner gjennom mange år har kuttet i tjenester, bygd store bofellesskap og gitt kollektive tjenester.

NFU sentralt må møte denne problemstillingen. Fylkes- og lokallag må møte problemstillingen med å være på vakt etter budsjettkutt, «effektivitetsgevinster», «samordningsgevinster» og konsulentbruk. Enkeltmedlemmer må møte problemstillingen med å klage på kutt i vedtak og kreve vedtak som dekker de individuelle behovene som en har. Vi som NFUere må gjøre denne jobben sammen.

Erfarer dere mangelfulle tjenester, kan det være fornuftig av lokal- og fylkeslag å kontakte Statsforvalteren, som både er klageinstans og tilsynsorgan. Statsforvalteren er i praksis vår viktigste rettssikkerhet.

Ønsker hver og en av dere en fredfull jule- og nyttårshøytid.

Mios BPA gjør det enklere å være alenemamma

Datteren til Karoline Myrland Hagen, Ine, har dyskinetisk cerebral parese. Det å bistå og hjelpe Ine tok veldig mye tid og krefter, og Karoline levde et isolert liv med lite tid til å drive med egne interesser. Etter at Ine fikk BPA fikk Karoline en enorm lettelse i hverdagen.

Karoline ønsket ikke å bruke avlastningsbolig, men ønsket å styre selv når, hvor og hvem som skulle utføre assistansen for Ine. Med BPA ble det mye enklere å planlegge hverdagen deres.

Nå kan Karoline sette av tid til å gjøre det hun selv ønsker og opprettholde et sosialt liv, mens Ine er sammen med assistenter som hun er trygg på. Ine ønsker å klare ting selv, og det kan hun med bistand fra sine assistenter.

Det å ha BPA gjør at Ine har mulighet til å utforske og utvikle seg uten å være like avhengig av mamma. Nå får Ine en følelse av å være selvstendig, og Karoline har frihet til å kun være mamma.

Karoline har også mye større fleksibilitet i jobben, fordi Ine har assistenter som kan steppe inn på kort varsel ved behov i en hektisk jobbhverdag.

Det hjelper å snakke med noen som har peiling, og våre rådgivere har personlig erfaring med BPA. Ta kontakt med oss så bistår vi med det du måtte lure på og hjelper deg med å skrive søknaden din - helt kostnadsfritt.

Ring oss på 40 05 40 07,
eller scann QR-koden for å få vite mer.

Universitetet i Oslos menneskerettighetspris

Tidligere forbundsleder Jens Petter Gitlesen ble tildelt UiOs menneskerettighetspris for innsatsen med å fremme interessene til mennesker med utviklingshemning.

AV: Tom Tvedt

Jens Petter bor på Grannes i Sola kommune sammen med samboeren Tone, 500 meter fra Universitetet i Stavanger hvor han tidligere jobbet. Deres fire barn har flyttet hjemmefra, dvs. Emilie som har Down syndrom, har ikke helt tatt skrittet bort i fra barndomshjemmet. Hun har fått seg leilighet, men vil fortsatt hjem for å sove. Det tok ikke så lang tid fra Emilie ble født til Jens Petter engasjerte seg på NFUs felt.

HVORDAN ENGASJEMENTET STARTET

- Det begynte smått, noen med utviklingshemning ble utsatt for urett. Jeg skrev innlegg i Stavanger Aftenblad. Ikke lenge etterpå, ble jeg kontaktet av valgkomiteen i NFU Rogaland fylkeslag. Siden har det ballet på seg. Til å begynne med var det, i stor grad, rettigheter og bistand i klagesaker jeg jobbet med. Med tiden dreide fokuset seg mer mot politikk og politisk påvirkningsarbeid. Etter at jeg ble valgt til forbundsleder, er det helt unntaksvis at jeg har jobbet med individuelle klagesaker. Den type saker er NFUs juridiske rådgivere langt flinkere med enn jeg.

- *Du fikk Universitetet i Oslos menneskerettighetspris for at du blant annet har jobbet med å få FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsett funksjonsevne (CRPD) inn i norsk lov.*

Foto: Pia Ribsskog

- Det er nok veldig mange som har jobbet for å få inkorporert CRPD i Menneskerettighetsloven. Jeg har jobbet tett overfor noen sentrale personer i Arbeiderpartiet. Det er slik i norsk politikk, at hvis en skal få til store endringer, så må en minst ha med enten Arbeiderpartiet eller Høyre. Samtidig er det også slik at Arbeiderpartiet og Høyre er de vanskeligste partiene å få med seg. De er vant med å ha makt og tenker alltid på hva eventuelle løfter vil medføre for deres eget politiske handlingsrom. Men da Arbeiderpartiledelsen gikk inn for å inkorporere CRPD i norsk lov, høsten 2020, og da inkorporering kom i utkastet til partiprogram, da regnet jeg med at det ville bli slik.

UIOS MENNESKERETTIGHETSPRIS

ble initiert av Lisl og Leo Eitinger ved opprettelsen av Lisl og Leo Eitingers fond i 1984, og deles ut årlig som en anerkjennelse av personlig innsats og aktivt engasjement innenfor ett eller flere menneskerettslige områder.

TOM TVEDT GRATULERTE

Jens Petter Gitlesen med prisen.

Foto: Tone Gitlesen

- Hva er menneskerettigheter og hvilken betydning vil det ha om CRPD kommer inn i norsk lov?

- Menneskerettigheter er grunnleggende rettigheter som en mener at ethvert menneske har i kraft av å være menneske. Vi snakker om rettigheter som ytringsfrihet, retten til politisk deltakelse, retten til privat- og familieliv, rett til utdanning, rett til å velge hvor du vil bo og mye mer.

KONVENSJONEN OG NY POLITIKK

FN har formulert en rekke menneskerettighetskonvensjoner som skal ivareta menneskerettighetene. De mest grunnleggende er kanskje FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter samt FNs konvensjon om økono-

miske, sosiale og kulturelle rettigheter. CRPD kan forstås som en spesiell tilpasning av konvensjonene om sivile og politiske rettigheter samt økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, slik at de passer godt til mennesker med nedsatt funksjonsevne. I likhet med kvinnekonvensjonen og rasekonvensjonen, blir CRPD ofte kalt en diskrimineringskonvensjon. Grunnen til det er for å sikre likestilling og unngå diskriminering av mennesker med nedsatt funksjonsevne.

- Jeg er spent på hvilken betydning det vil ha at CRPD blir til norsk lov. Det er mange meninger om hvordan konvensjonen skal fortolkes. Vi må ikke glemme at Norge allerede har forpliktet seg til å følge konvensjonen. →

Foto: Helene T. Strøm-Rasmussen

” **Menneskerettigheter er grunnleggende rettigheter ethvert menneske har i kraft av det å være menneske.**

Selve prosessen med å ta CRPD inn i menneskerettighetsloven, vil nok føre til debatt og kanskje litt avklaring på noen områder som for eksempel bruken av tvang og vergemål. Men det jeg tror er det viktigste med å inkorporere konvensjonen, er at feltet vil få større fokus. Konvensjonen vil bli mer brukt. Når myndighetene utformer politikk, forsøker de stort sett å forholde seg til gjeldende lover. Så lenge CRPD ikke er norsk lov, så er den nok ikke så veldig sentral ved politikktutformingen, verken på statlig eller kommunalt nivå. Når konvensjonen kommer inn i menneskerettighetsloven, så tror jeg det vil endre seg. Videre regner jeg med at det vil bli en vedvarende prosess knyttet til hva konvensjonen egentlig sier og hvor langt en kan strekke konvensjonen.

- Du var forbundsleder fra september 2009 til mars 2021, hvordan vil du oppsummere erfaringene med NFU?

- NFU er en liten organisasjon, naturlig nok. I stort sett hele perioden hadde vi en svært svak økonomi. Men jeg er stolt av organisasjonen. NFU markerer seg godt, vel så godt som organisasjoner som er både dobbelt så store og ti ganger så store som oss. Vi har en liten administrasjon, men den ruller og går bedre enn andre administrasjoner som er mye større. NFU er en god merkevare, vi oppfattes som seriøse og vi vektlegges.

STORE MULIGHETER FOR FORBEDRING

- Utfordringene er kanskje mest knyttet opp mot lokallag. Vi makter ikke å dekke hele landet med lokallag. Aktiviteten i lokallagene kan være variabel, men slik må det nesten bli når arbeidet baseres på frivillighet. Vi har nok et potensiale for å jobbe bedre mot lokal- og fylkeslag, uten at jeg sitter med oppskriften på hvordan en bør gjøre den jobben. Men tjenestene bestemmes av kommunen. Det er i hovedsak kommunen

som er bestemmende for boligpolitikken og det er kommunen som styrer grunnskolen. Skal en sikre NFUs formål, å legge forholdene til rette for mennesker med utviklingshemning, så burde vi jobbet aktivt politisk i alle landets kommuner. Vi burde vært på banen før kommunepolitikkerne fattet viktige vedtak og bidratt til gode vedtak. Når det gjelder det å styrke det politiske arbeidet i kommunene, så håper jeg at det nye landsstyret vil gjøre en bedre jobb enn det jeg maktet.

- Hvordan ser du på situasjonen til mennesker med utviklingshemning i dag? Er mulighetene større eller mindre enn tidligere?

- Mulighetene er store, både i positiv og negativ retning. Politikkområdet har utvilsomt langt mindre fokus i dag enn det hadde i reformens dager. Men slik er det med reformer, de sikrer fokus, kontroll og ressurser. Når reformen er etablert, er det andre områder som får fokus. Demokratiet fungerer utvilsomt best overfor de store befolkningsgruppene. Det er få med utviklingshemning og vi er derfor svært dårlig representert i demokratiske organ. På den annen side har vi fått våre muligheter med f.eks. de kommunale rådene for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Likestillings- og diskrimineringsombudet har fått et stadig sterkere fokus på våre utfordringer. Det samme gjelder både Norges institusjon for menneskerettigheter og Sivilombudets forebyggingsenhet, så mulighetene for styrking av feltet er absolutt til stede.

- Men det er også skyer i horisonten. Kanskje spesielt den store veksten i antall eldre. Det betyr at kommunenes budsjetter innen helse- og omsorg vil måtte vokse mye. Da vokser også trusselen om uheldige kutt og innsparinger i kommunale budsjetter. Når det blir flere eldre, blir det færre som jobber og skal finansiere samfunnet. Det blir færre til å yte tjenester til en befolkning som har et voksende behov for tjenester. Denne kabalen kan bli utfordrende. Men landet vårt har bedre forutsetninger for å få en god fremtid enn de fleste andre land, så jeg er optimist.

ANERKJENNELSE AV NFU

- Hva betyr det for deg å bli tildelt Universitetet i Oslos menneskerettighetspris?

- Det betyr en anerkjennelse av arbeidet til NFU. Jeg har vært fanebærer, men jeg har hatt god bistand både fra landsstyrene, administrasjonen og organisasjonen for øvrig. Vi har slitt med å bli akseptert som en menneskerettighetsorganisasjon. Universitetet i Oslos menneskerettighetspris er blitt utdelt siden 1986. I år er første gang prisen går til funksjonshemmedefeltet. Vi er på vei inn i det gode selskap. Prisen viser at nedsatt funksjonsevne og utviklingshemning er diskrimineringsgrunnlag som også får fokus fra menneskerettighetsmiljøet. NFU er som askeladden i norsk organisasjonsliv. Prisen viser at det nødvendigvis ikke er størrelsen som er avgjørende. ■

Trygg
ferie

FANTASTISKE Solgården i Spania

En trygg og morsom ferie!

Solgården er et tradisjonsrikt feriested på Costa Blanca, mellom Alicante og Benidorm. Deilige dager med sol, bad og mye moro. Møt nye venner i flotte omgivelser! Opplev Solgården du også!

Solgården tilrettelegger for en trygg ferie!

For å kunne gjennomføre gode og trygge turer til Solgården, ber vi alle våre gjester om å være fullvaksinert mot covid-19.

24.05.22 – 31.05.22	1 uker fra Oslo	09.08.22 – 16.08.22	1 uker fra Oslo
31.05.22 – 07.06.22	1 uker fra Stavanger	16.08.22 – 23.08.22	1 uker fra Oslo
07.06.22 – 14.06.22	1 uker fra Oslo	04.10.22 – 11.10.22	1 uker fra Oslo
14.06.22 – 28.06.22	2 uker fra Oslo	11.10.22 – 18.10.22	1 uker fra Trondheim UTSOLGT

- Vi følger alltid gjeldende retningslinjer for smittevern fra helsemyndighetene.
- Anbefaling om å holde 1-meters avstand til andre.
- Effektiv rensing av luften på flyet med HEPA-filtre.
- Utvidet rengjøring av rom og fellesområder.
- Hånddesinfiseringsstasjoner i fellesområder.
- Ansatte opplært i nye rutiner og forskrifter.

Dette er inkludert i reisen til Solgården:

- Trygg og tilrettelagt ferieopplevelse med eget fly og helsepersonell som reiseledere.
- Unik bagasjeservice.
- Helpensjon.
- Vakt med norsk helsepersonell.
- Flotte tilbud om aktiviteter og utflukter.

For mer informasjon og bestilling: solgarden.no
tlf 24 14 66 60 • e-post: booking@solgarden.no

Følg oss på

SOLGÅRDEN
trygghet, trivsel og glede

Om å regne seg frem til gode liv

Iveren etter å kutte utgifter ble så stor i Molde kommune at de glemte både formålet med omsorgstjenesten, lovverket og rettssikkerheten. I bunn lå utregningene fra konsulentselskapet Rune Devold AS, som har gjort det til næringsvei å regne ut hvordan folk med bistandsbehov skal ha det.

AV: Jens Petter Gitlesen

Molde kommune kuttet i enkeltvedtakene til 69 personer. Elleve klagde på de nye vedtakene, og samtlige elleve ble opphevet av Statsforvalteren. Det er liten grunn til å tro at de 58 som ikke klagde, var blitt bedre ivaretatt av kommunen. Det kan være krevende å klage, og mange kan frykte reaksjoner fra kommunen hvis en klager.

SVAK KOMMUNEØKONOMI

Molde kommune slet med å få budsjettene til å gå i hop. Skal en kutte i budsjetter, står omsorgstjenesten lagelig til for hugg. Spesielt gjelder dette tjenestene til mennesker med funksjonsnedsettelse. Sektoren kjennetegnes av svake og skjønnsmessige plikter og rettigheter. Statlig kontroll er så godt som ikke-eksisterende og rettssikkerheten er fraværende.

LOVEN BETYR LITE, KRONENE AVGJØR

Kommunen kan i stor grad gjøre som de vil. Molde kommune gjorde som mange andre kommuner, de hyrte inn et konsulentfirma. Rune Devold AS kom med rapporten: «Molde kommune - Tjenester for funksjonshemmede. Drifts- og ressursanalyse.»

Rapporten hopper bukk over kommunens plikter og er ubesudlet av individuelle rettigheter. Rapporten bygger på to hovedtanker:

- Hvis noen kommuner kan ha lavere kostnader i omsorgstjenestene på enkelte områder, så har Molde et forbedringspotensial.
- Ved å redusere de individuelle tjenestene, ligger et stort innsparingspotensial.

Individuelle tjenester koster mer enn kollektive tjenester. Hvis Kari og Ola har 10 timer bistand hver, koster det kommunen 20 timer. Får Kari og Ola bistanden sammen, holder det med 10 timer, og kommunen får halvert sine kostnader. Ulempen er selvsagt at Kari da må være med Ola, enten hun vil eller ikke.

Fra rapporten til Rune Devold AS, kan en lese:

«Samordningseffekter øker produktiviteten. Det er vanlig å forutsette at drift av bofellesskap for funksjonshemmede tar ut minimum mellom 15-20 %, i enkelte tiltak er det registrert 40 % samordning.»

Selvsagt er det feil å måle produktiviteten uavhengig av produksjonsmålet. Produksjonsmålet er at også mennesker med bistandsbehov skal kunne delta i samfunnet, dyrke sine interesser og anvende dagen

slik som de ønsker. I eksempelet med Kari og Ola, som hadde vedtak om 10 timer tjenester hver, vil 40 % samordning si at de får 2 timer tjenester hver for seg og 8 timer sammen. Muligheten for å gi kollektive tjenester øker med bofellesskapenes størrelse, noe som Rune Devold AS kaller for skalaeffekter.

Når Rune Devold AS argumenterer for skalaeffekter, kommer det av at i store bofellesskap gis det mindre individuelle tjenester og beboerne lever mer i flokk.

KOMMUNENS OPPFØLGING

På møte i Molde kommunes Drifts- og forvaltningsutvalg den 8.04.2019, viser rådmannen blant annet til «suksessen» og skriver: «Så langt er 87 av 100 brukere kartlagt med følgende resultater:»

Så langt er 87 av 100 brukere kartlagt med følgende resultater:

Driftsenhet	Antall brukere	Antall gått ned	Antall gått opp	Antall uendret	Antall klager
Østre plassveg	14	8	5	1	0
Bergmo	15	13	1	1	1
Øverlandstunet	15	9	6	0	2
Enevegen	17	16	1	0	
Tinthamran	6	5	1	0	2
Granlia	5	5	0	0	
Enevn/Bolsøyvegen	9	9	0	0	
Røbekk	6	4	2	0	
Samlet sum	87	69	16	2	5

FIGUR HENTET FRA side 2 i Molde kommunes saksfremlegg: Orientering til Drift og forvaltningsutvalget om prosjektarbeidet i Tiltak funksjonshemmede.

Videre skriver rådmannen:

«Kontoret for tildeling har det forvaltningsmessige oppdraget med å sende ut forhåndsvarsler, produsere nye vedtak, samt behandle eventuelle klager fra verger og pårørende.»

Så langt er det kommet fem skriftlige klager, og det er stor pågang rundt tematikken på telefon. Mange verger har signalisert at de ønsket å være med på denne gjennomgangen. I denne omgangen har ikke det vært mulig grunnet tidspress, men vi ser for oss at dette skal være en årlig vurdering fordelt i et årshjul. Det gir oss mulighet til å invitere inn verger/pårørende ved neste kartlegging.»

I klar tekst betyr dette at kommunen hadde det såpass travelt at de ikke hadde tid til lovpålagt brukermedvirkning, men Molde kommune vil komme tilbake med brukermedvirkning ved senere anledninger. →

Statsforvalteren i Møre og Romsdals nettside 18.nov.2021:

Ønsker møte med Molde kommune

Statsforvalteren i Møre og Romsdal har kalla Molde kommune inn til møte. Temaet er kommunen sine helse- og omsorgstenester til personar som har ei utviklingshemming.

GRETE TEIGLAND er direktør på helse- og sosialavdelinga hos Statsforvalteren i Møre og Romsdal. (Foto: Anita Grønland)

I 2019 kutta Molde kommune i tenestene til personar som har ei utviklingshemming. Personane fekk nye vedtak om tenester frå kommunen. Vedtaka innebar kutt i tenestene. Fleire personar sende klage på vedtaka til Statsforvalteren i Møre og Romsdal. Statsforvalteren gav heilt eller delvis medhald i alle klagenes, og vedtaka vart oppheva.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) har bede Statsforvalteren om å føre tilsyn med Molde kommune. Dei vil at Statsforvalteren skal sjå på saksbehandlinga i vedtaka til dei 58 andre personane som fekk kutt i tenestene frå Molde kommune i 2019, men som ikkje klaga.

STYRKE TRYGGLEIKEN

- Hausten 2019 sendte Statsforvalteren eit brev til Molde kommune. Her informerte vi om at kommunen måtte endre praksisen sin. Dei må følgje saksbehandlingsreglane og ha sterkare brukarmedverking når dei gjer vedtak om tenester. Vi sende også følgjebrev i dei klagesakene vi behandla det året, for at kommunen skulle lære av feila som var gjort, fortel Grete

Teigland, direktør på helse- og sosialavdelinga hos Statsforvalteren i Møre og Romsdal.

Statsforvalteren kontrollerer helse- og omsorgstenestene til kommunene i fylket, mellom anna via tilsyn. Formålet med tilsyn er å styrke tryggleiken og kvaliteten i helse- og omsorgstenestene og slik også folket sin tillit til helsepersonell og helse- og omsorgstenesten.

ØNSKER DIALOGMØTE

No ønsker altså Statsforvalteren eit dialogmøte med den administrative leiinga i Molde kommune. Møtet er satt til slutten av november.

- I møtet ønsker vi å få belyst kva Molde kommune har gjort etter vår klagebehandling i 2019 og etter det oppsummerande brevet som vi sende til kommunen same år. Kommunen bør ha evaluert og eventuelt korrigert dei 58 sakene. Dei bør også ha endra praksis for saksbehandling i tråd med våre tilbagemeldingar og krava til internkontroll, seier Teigland.

I etterkant av møtet vil Statsforvalteren vurdere behovet for vidare tilsynsoppfølging av kommunen.

Et positivt initiativ fra Statsforvalteren

NFUS FORBUNDSLEDER, TOM TVEDT, ser positivt på at Statsforvalteren i Møre og Romsdal vil vurdere kuttene til vedtakene til innbyggerne i Molde med utviklingshemming.

- Jeg regner med at møtet er første skritt på veien for å avdekke omfanget av ulovlige kutt i vedtak, og at Statsforvalteren etter møtet vil vurdere hvordan en best kan rette opp den uretten som måtte være begått.

- Det er positivt at Statsforvalteren tar initiativ. Vi trenger en sterk og aktiv Statsforvalter. En kan ikke forvente at mennesker med utviklingshemming klager til Statsforvalterne. Alle har ikke nære pårørende, og alle pårørende er heller ikke kjent med jussen på feltet. Mange kan kvie seg for å ta kampen opp mot kommunen. Uten en sterk og aktiv Statsforvalter, risikerer en å miste det lille en har av rettssikkerhet, sier forbundsleder Tom Tvedt.

Tok saken opp med helse- og omsorgsministeren

Storingsrepresentant og SVs nestleder, Kirsti Bergstø, tok opp saken om vedtakskutt i Molde kommune med helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol i et skriftlig spørsmål.

” SPØRSMÅL
Molde kommune kuttet i enkeltvedtak om omsorgstjenester til 69 innbyggere med utviklingshemning. Elleve klaget. Statsforvalteren opphevet samtlige elleve vedtak. Hvordan kan en sikre rettighetene til de 58 som ikke har evnet å klage eller som frykter ytterligere negative konsekvenser av å klage?

BEGRUNNELSE

Molde kommune utlyste et oppdrag på Merzell Norge den 21.11.2017. Konsulentselskapet Rune Devold AS fikk oppdraget om å gjennomgå kommunens tjenester for funksjonshemmede med tanke på innsparinger.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) har omtalt konsulentselskapets rapport «Tjenester for funksjonshemmede. Drifts- og ressursanalyse» fra den 30.05.2018. Rapporten viser til potensielle innsparinger på 30 millioner kroner per år. Moldes kostnadsbilde sammenlignes med kostnadsbildet i Eigersund kommune. Der hvor Molde kommune har høyere kostnader enn Eigersund, konkluderer rapporten med at Molde har et innsparingspotensial. Videre fokuseres på samordningseffekter, dvs. at tjenester ikke knyttes til individet, men gis som et gruppetilbud. Rapporten tar verken hensyn til lovverket eller FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Spesielt er CRPD, artikkel 19, pkt. a og b aktuelle.

«Alle tjenestemottagere er funksjonskartlagt på nytt, via det elektroniske redskapet som Devold stilte til vår disposisjon i forbindelse med gjennomgangen av tjenesten», skriver rådmannen i sak til kommunens Drifts- og forvaltningsutvalg 8. april 2019. 69 personer får kutt i sine enkeltvedtak om omsorgstjenester. De 69 personene blir skriftlig orientert om de nye vedtakene, men rådmannen hevder at kommunen ikke hadde tid til å involvere dem vedtakene gjaldt eller deres pårørende / verger i vedtaksprosessen.

Utfordringen er at blant dem som ikke klaget, kan det være folk som ikke evner å klage. Personer med utviklingshemning er svært avhengig av kommunen, og kommunen er den mektige parten. Det er en overhengende fare for at tjenestemottakere ikke tør å klage, i frykt for hva et dårligere forhold til kommunen kan medføre.

Rettsikkerheten til tjenestemottakerne synes å være svært svak. Når verken rapporten fra Rune Devold AS eller kommunale sakspapirer viser til kommunens plikter, tjenestemottakers rettigheter og lovens krav til saksbehandling, så kan en stille spørsmål om kommunepolitikere og den kommunale forvaltningen er tilstrekkelig informert i saken.

Spørsmålet ble besvart den 02.11.2021 av helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol. Svaret var av det departementale slaget i generelle ordelag og så svært lite. Både spørsmål og svar finner en på Stortingets nettsider.

KIRSTI BERGSTØ,
 stortingsrepresentant
 og nestleder for SV.
 (Foto: Stortinget)

Den 8. november sendte NFU brev til Statsforvalteren i Møre og Romsdal, og ba dem føre tilsyn med Molde kommune.

Kutt i tjenester til personer med utviklingshemning i Molde kommune

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) ber Statsforvalteren i Møre og Romsdal føre tilsyn med de 58 innbyggerne med utviklingshemning i Molde kommune som har fått nye enkeltvedtak med mindre tjenester enn i tidligere vedtak.

Vi vet at rettsikkerheten på feltet er svak og rettsuvidenheten er stor. Noen evner ikke å klage på vedtak, mens andre tør ikke klage på kommunen som en er helt avhengig av. En del av de 58 personene kan ha verge som ikke kjenner personen, eller av andre årsaker ikke bidrar til å klage på kutt i vedtak om tjenester.

STRENGE KRAV TIL Å ENDRE ENKELTVEDTAK

Forvaltningslovens § 35 setter strenge krav til endring av løpende vedtak. Skal lovlige og iverksatte vedtak endres uten klage, skal det være til fordel for dem vedtaket gjelder.

Fra kommunens saksfremlegg, går det frem at kommunen ikke hadde tid til brukermedvirkning. Dette er i strid med pasient- og brukerrettighetslovens § 3-1 og/eller § 3-3 samt forvaltningslovens §17 som både direkte og indirekte pålegger kommunen å involvere dem som enkeltvedtak om tjenester gjelder. Vi kan heller ikke se at kommunen har fulgt forpliktelsene etter konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), artikkel 4, pkt. 3 som sier at myndighetene aktivt skal trekke inn og rådføre seg inngående med de aktuelle organisasjonene for mennesker med nedsatt funksjonsevne ved all politikktutforming.

TJENESTER SKAL VÆRE KNYTTET TIL INDIVIDET, IKKE TIL GRUPPE ELLER BOLIG

Det går også frem fra saksfremlegget at kommunen har lagt til grunn anbefalingene fra konsultentselskapet Rune Devold AS. I tillegg har kommunen gjennomgått eksisterende vedtak med dataprogrammet Buddha, som Molde kommunen fikk tilgang til via Rune Devold AS. Verken rapporten fra Rune Devold AS eller dataprogrammet Buddha forholder seg til norsk lovverk eller CRPD. Helse- og omsorgstjenesteloven gjelder den enkelte med bistandsbehov og åpner ikke for den gruppetenkningen og kollektive tjenester som ligger bak mange av de påpekte innsparingene. Det er vanskelig å se at kuttene i tjenestetilbudet er i samsvar med helse- og omsorgstjenestelovens formål som blant annet er å «bedre

levevilkårene for vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer», å «sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre» og «sikre tjenestetilbudets kvalitet og et likeverdig tjenestetilbud». Skal kommunen følge helse- og omsorgstjenestens formål og lovens § 3-1, kreves en individuell vurdering langt ut over dataprogrammet Buddha og gjennomgangen som saksdokumentet viser til.

Konsultentselskapet Rune Devold AS legger i all hovedsak to premissar til grunn for kutt i vedtak. I de tilfellene hvor kostnadene i Molde kommune overstiger tilsvarende kostnader i Eigersund kommune, hevder konsultentselskapet ukritisk at det er rom for innsparinger. Videre vektlegger både konsultentselskapet Rune Devold AS og dataprogrammet Buddha det de kaller for «skalaeffekter» og «samordningseffekter», dvs. at det i større grad gis kollektive og ikke individuelle tjenester.

Når Molde kommune benytter seg av rådene fra Rune Devold AS, så er det stor fare for at kommunen bryter selve intensjonen med omsorgstjenestene, nemlig det at personer med bistandsbehov i størst mulig grad skal kunne ta del i dagliglivets gjøremål, på lik linje med andre.

Nasjonale tilsyn med tjenestene til mennesker med utviklingshemning avdekker ulovligheter i et stort flertall av tilsynene. Tilsyn fra Likestillings- og diskrimineringsombudet og Sivilombudets forebyggingsenhet, gir et enda dystre bilde av situasjonen. Konsultentselskapet Rune Devold AS gir råd til et hav av kommuner om «effektivisering» av tjenestene til mennesker med utviklingshemning, råd basert på logistikk og lagerholdsteori, uten referanser til kommunenes plikt og individets rettigheter. Når kommunene følger rådene, kan det få svært store konsekvenser for livskvaliteten til mennesker med utviklingshemning. Et tilsyn med Molde kommunes kutt i de 58 enkeltvedtakene vil både være i henhold til risikovurderinger, og det vil kunne ha en preventiv effekt med hensyn til andre kommuners sektorgjennomganger basert på vurderinger fra eksterne konsultentselskaper.

Tom Tvedt
Forbundsleder

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

Det er viktig å tørre å prate om seksuelle overgrep

På www.noeharskjedd.no finner du nyttig informasjon og telefonnumre du kan ringe for å få hjelp og støtte dersom du er utsatt.

Kampen om Furutun

Fredrikstad kommune har planer om å etablere en gigantisk barneavlastning i den gamle habiliteringsinstitusjonen Furutun, hvor det er tegnet inn 51 soverom.

Planene har vekket motstand fra brukerorganisasjonene. Likestillings- og diskrimineringsombudet har protestert mot planene. Leder av NFU Nedre Glomma lokallag og leder for NFU Viken fylkeslag har skrevet leserinlegg mot planene. Stortingsrepresentant Bård Hoksrud (FrP) har stilt spørsmål til helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol om lovligheten av den planlagte avlastningsboligen.

Siste ord er ikke sagt i saken. Den 9. desember skal saken behandles av bystyret i Fredrikstad. Det er ikke umulig at det kan komme flere runder også etter den 9. desember.

DET HAR IKKE MANGLET PÅ ADVARSLER mot et sentralisert avlastningstilbud på Furutun. På bildet ser vi lokale protesterende. Fra venstre: Fredrik Fjeld Johansen, Lars Leren, Line Leren, Anne Berit Løland og Karianne Hjørnevik Nes. De representerer Norsk Forbund for Utviklingshemmede i Nedre Glomma, Handikappede barns foreldreforening i Østfold og kommunens råd for personer med funksjonsnedsettelse. (Foto: Felix C. Ellingsrud)

Skrinlegg planene om avlastning på Furutun

«Når kommunedirektøren argumenterer for institusjonen, fremstår det som et gufs fra fortiden da en ikke tenkte over skadevirkningene av segregering og stigmatisering.»

AV: Anne Berit Løland, lokalleder NFU Nedre Glomma, og Nordis Vik Olausson, fylkesleder NFU Viken

Innlegget var opprinnelig på trykk i Fredrikstad Blad 24. nov. 2021. Gjengitt med tillatelse fra forfatterne.

Alle vil barnets beste, men dette er slett ikke opplagt når det gjelder barn med funksjonsnedsettelse. Sakspapirene om etablering av et stort avlastningstilbud på Furutun, viser verken til barns rettigheter eller samfunnets plikter overfor barn. Norge forpliktet seg til å følge barnekonvensjonen i 1990 og inkorporerte konvensjonen i menneskerettsloven i 2003.

Konvensjonen vektlegger at barn skal vokse opp i en familie eller familielignende miljø. Permanent eller midlertidig institusjonsomsorg, skal kun være siste utvei og da til barnets beste. Institusjonene skal være små og sikre barnets grunnleggende rettigheter. Dette kan en lese seg til fra konvensjonens fortale, artiklene 20 og 23 samt barnekomiteens General Comments nr. 9, pkt. 47. Kommunaldirektørens innstilling om Furutun verken nevner eller forholder seg til konvensjonen.

Det statlige barnevernet forsøker å forholde seg til barns rettigheter. Når de statlige barnevernsinstitusjonene oftest har mellom fire og åtte barn, men aldri flere enn ti barn, så kommer det av konvensjonen. Blir institusjonene store, blir det lite hjemlig, ustabil, både med et hav av tjenesteytere og en evig utskifting av barn. Det blir krevende å etablere gode og trygge relasjoner til tjenesteyterne og gode vennskap mellom barn.

Når det gjelder barn med funksjonsnedsettelse, er det spesielt viktig med små enheter med karakter av ordinære hjem som ligger i barnevennlige miljø og inngår som en naturlig del av den ordinære bebyggelsen. Barn med utviklingshemning får i liten grad ta del i og lære seg de normer og holdninger som utvikles blant barn og ungdom flest. Dette forholdet blir ikke bedre av å samle barn med funksjonsnedsettelse i den gamle habiliteringsinstitusjonen Furutun. Det vil hindre normalisering og bidra til å forsterke stigmatiseringen.

Når kommunedirektøren argumenterer for institusjonen, så fremstår det som et gufs fra fortiden da en ikke tenkte over skadevirkningene av segregering og stigmatisering.

De fleste bystyrepreressantene har eller har hatt barn. Få ville trolig ønsket barna inn i en slik institusjonsomsorg, sammen med mange andre barn med funksjonsnedsettelse. Tiltak som ikke ville vært ønsket for egne barn, skal en være varsom med å anbefale for andre. →

BÅRD HOKSRUD, stortingsrepresentant (FrP).
(Foto: Ørn E. Borgen /NTB)

Furutunsaken til helse- og omsorgsministeren

Stortingsrepresentant Bård Hoksrud (FrP) stilte helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol (Ap) skriftlig spørsmål angående lovligheten av å etablere en avlastningsinstitusjon etter planene for Furutun.

AV: Jens Petter Gitlesen

Her gjengis spørsmålet og begrunnelsen. Helse- og omsorgsministerens svar er foreløpig ikke kommet.

” SPØRSMÅL

Hvilke føringer finnes for kommunenes saksbehandling og etablering av avlastningsboliger for barn med nedsatt funksjonsevne, og mener helseministeren at forslag i Fredrikstad er i tråd med intensjonene den gangen loven ble vedtatt?

BEGRUNNELSE

Fredrikstad kommune planlegger å samle det kommunale avlastningstilbudet på den tidligere habiliteringsinstitusjonen Furutun. Fra Helsetilsynets «Veileder for landsomfattende tilsyn med kommunale sosial- og helsetjenester til barn i barne- og avlastningsboliger», kapittel 7, kan blant annet lese at «boligene bør være mest mulig lik et vanlig hjem, med nødvendig tilpasning til barna som skal være der. Boligene bør ligge gunstig til for skole, fritidsaktiviteter og lekeareal. Boligene bør være eneboliger, rekkehus eller leiligheter i den vanlige boligmassen med tilknyttede utearealer. Det bør ikke etableres boliger hvor flere enn fire

barn bor, og det bør ikke være avlastningsplasser der barn bor fast. De som bor sammen bør i størst mulig utstrekning passe sammen i alder, interesser og behov».

Barnekonvensjonen vektlegger at barn skal vokse opp i en familie eller familielignende miljø. Permanent eller midlertidig institusjonsomsorg, skal kun være siste utvei og da til barnets beste. Institusjonene skal være små og sikre barnets grunnleggende rettigheter. Dette kan en lese seg til fra konvensjonens fortale, artiklene 20 og 23 samt barnekomiteens General Comments nr. 9, pkt. 47.

Det å samle avlastningstilbudet rundt 100 barn med funksjonsnedsettelse på en institusjon, synes ikke å være i samsvar med gjeldende nasjonale politiske målsetninger, lovverket og våre internasjonale forpliktelser. Når slike sentrale føringer også er utelatt fra kommunepolitikernes saksdokumenter, kan en stille spørsmål med om saken er tilstrekkelig opplyst og utredet. Det er trolig mange folkevalgte som verken er kjent med nasjonale politiske føringer og det rettslige grunnlaget rundt avlastningsboliger, barns rettigheter og forpliktelsene som følger av FNs barnekonvensjon og FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. ■

PMF-LEKENE

5. - 6. MARS
2022

LANDSRENN PÅ SKI FOR MENNESKER MED UTVIKLINGSHEMMING
PÅ SELBUSKOGEN SKISENTER

En helg med mye idrettsglede,
kameratskap og gode opplevelser.

- ★ Sprint 100 m
- ★ Fellesstart 3 km
- ★ Stafett
- ★ Distanserenn 1, 3, 5 og 10 km
- ★ Bankett og festaften

PÅMELDING:

Telefon: 73 81 20 00

Epost: pmf@pedermorset.no

PÅMELDINGSFRIST 15. FEBRUAR 2022

VELKOMMEN TIL DE 29. PMF-LEKENE!

Adam Berge fikk drømmejobben

Adam er 22 år og jobber på Eiganes skole i Stavanger som servicemedarbeider. Adam trives og har det som plommen i egget. Men det var flaks og tilfeldigheter som førte til ansettelsen.

AV: Jens Petter Gitlesen
FOTO: Tom Tvedt

Adam gikk på Randaberg videregående skole. I fire år var han utplassert to dager i uken i Viking redningstjeneste. Tilfeldigvis var en som Adam møtte blitt jobbspesialist i HeltMed. Hun fortalte om en ledig stilling på Eiganes skole. Stillingen virket interessant, så Adam sa ja til intervju med rektor. Rektor ønsket Adam inn i en prøveperiode. Etter prøveperioden fikk Adam tilbud om fast jobb som han takket ja til.

- Jeg fikk en del faste oppgaver. Da de så at jeg kunne en del vaktmesteroppgaver, fikk jeg slike oppgaver også, forteller Adam.

Når vi spør hvordan en typisk arbeidsdag arter seg, svarer Adam:

- Ingen dager er like. Jeg møter opp klokken 8.00 selv om jobben ikke begynner før 8.30. Det er greit å få en prat med dem jeg jobber sammen med før en begynner. Jeg tømmer søppel, sjekker om alt er ok på melkerommet, tar en runde rundt skolen og ser om alt er som det skal være. Det kan være at en takpanne har falt ned eller at en fotball har havnet på taket. Det kan hende at en elev blir med. Jeg har ansvaret for å holde skolegården ren og fin. Nå om høsten, når bladene faller av trærne, så må jeg passe på at de ikke tetter igjen slukene i skolegården. Av og til er det en dør som har løsnet og annet som må fikses på. Ellers får jeg e-poster fra andre ansatte om forhold som bør rettes på. Ingen dager er like. Det trives jeg med.

Adam synes det er trivelig å være med elever. Han er imponert over elevenes iver etter å hjelpe og å lære. Han er blitt litt imponert over hvor mye og hvor kjapt de lærer.

- Jeg er glad for at jeg fikk jobben. Jeg hadde nok funnet noe annet om jeg ikke hadde hatt denne jobben, men tror ikke det hadde blitt like bra som jeg har det i dag, sier en strålende fornøyd Adam.

”

Ingen dager er like.

ADAM HAR GJENNOMFØRT et forskningsprosess på VID Sandnes.

FLAKS OG TILFELDIGHETER

førte til jobben der Adam har det som plommen i egget.

Global Disability Summit (GDS) er en arena for å fremme inkludering av funksjonshemmede i utviklingspolitikk, bistandsarbeid, og humanitær innsats.

AV: Lykke Stavnes, Atlas-alliansen

Det er nå det gjelder!

Denne arenaen har organisasjonene av og for funksjonshemmede rundt omkring i verden for lengst trådt inn i. Organisasjonene globalt jobber hardt for å løfte frem de viktigste sakene i sine land, i håp om at nasjonale myndigheter påtar seg forpliktelser under selve GDS-møtet, og at disse forpliktelsene vil føre til endring. GDS-toppmøtet begynner nå for sivilsamfunnets del!

GDS ER NÅ - OG I FEBRUAR

Global Disability Summit 2022 går av stabelen 14.-17. februar 2022. Første dag er et ungdomsmøte (av og for ungdom med funksjonsnedsettelse). Andre dag er et sivilsamfunns møte ledet av funksjonshemmede organisasjoner fra hele verden.

Dag tre og fire er et høynivå-møte hvor verdens ledere og multilaterale organisasjoner møtes. Målet er at land og organisasjoner skal offentliggjøre viktige forpliktelser til hvordan de vil sørge for at utviklingsarbeid, humanitær innsats og nasjonale lovverk blir inkluderende for mennesker med funksjonsnedsettelse. Et hovedmål er at nasjonale myndigheter i det Globale Sør forplikter seg til å prioritere inkludering i politikkutvikling, lovverk og alle offentlige prosjekter.

For at de viktigste sakene for funksjonshemmede skal få fokus under GDS, må sivilsamfunnet løfte frem det som brenner mest, i god tid før toppmøtet.

I Norge har vi våre utfordringer, og de samme - gjerne flere og mer alvorlige - ser vi i Sør. Dersom vi skal få fullt utbytte av at rampelyset vendes mot inkludering av funksjonshemmede og de enkelte lands innsats for å ivareta menneskerettigheter, er det viktig å spre kunnskap om GDS. Grunnlaget for et døråpnende, holdningsendrende og revolusjonerende GDS legges nå.

← **DET FØLES FINT** å møte andre foreldre i samme situasjon. Her fra et lokallag i Malawi. (Foto: Signo)

EN FORNØYD SKOLEGUTT
på Zanzibar. (Foto: NHF)

DIGITALT OG GLOBALT

GDS skal vare i fire dager, og de to mest topptunge dagene varer tre til tre og en halv time hver. GDS 2022 blir gjennomført digitalt på grunn av Covid-19-pandemien. Et digitalt møte betyr at alle faktisk kan delta, uten visum, flybilletter og hotellopphold. Det kreves kun internett-tilgang. Linken til registrering finner du på <https://www.globaldisabilitysummit.org> eller på GDS-sekretariatets webside.

Men, for å sikre at GDS blir prioritert i en hektisk hverdag, må vi skape oppmerksomhet og gjøre tematikken viktig for folk flest, også for de utenfor bevegelsen. Folk må få vite om GDS, forventningene må bli høye og resultatene må leveres i ettertid. Det blir sivilsamfunnets oppgave å følge opp forpliktelsene som gis. Nå er tiden for å mobilisere eksisterende og potensielle samarbeidspartnere, og å sette søkelyset på inkludering.

DET ANDRE MØTET

Dette GDS-møtet er det andre i historien. I tråd med prinsippet «Nothing about us without us» er International Disability Alliance (IDA) pådriver og vertskap. De tok initiativet til historiens første GDS i London i 2018, som ble arrangert av Kenya og Storbritannia. «Charter for Change» ble underskrevet av 171 land og mer enn 900 forpliktelser ble gitt av forskjellige deltakere som regjeringer, multilaterale organisasjoner og andre støttespillere. Nå, i februar 2022, er det Norge tur til å være vertskap, sammen med Ghana og IDA.

Det er flott at Norge viser at de tar funksjonshemmedes rettigheter på alvor, og at de ønsker å fremme dette i global sammenheng. Men da må de også sørge for å ha «eget hus» i orden. Her kan de norske funksjonshemmedeorganisasjonene bidra aktivt. Vi kan referere til GDS og Norges rolle som vertskap når det argumenteres for hvorfor Norge må jobbe hardere for å sørge for like muligheter for folk med funksjonsnedsettelse. Det blir også viktig at →

stafettpinnen videreføres til nye vertskapsland som kan sørge for at tradisjonen lever videre. Å monitorere implementeringen av forpliktelser og utviklingen fra det ene GDS til det andre, er langsiktig og strategisk arbeid, og dette er det organisasjonene av og for funksjonshemmede som er best egnet til.

SKOLEOPPLEGG

GDS er viktig for Atlas-alliansen for å sette søkelyset på bistand til funksjonshemmede. Oppmerksomheten rundt GDS gir en unik mulighet for alle til å engasjere seg i menneskerettighetsspørsmål. I forbindelse med GDS blir land minnet om rettighetene til verdens største minoritet. Vi som sivilsamfunn er sentrale i det å øke oppmerksomheten og dermed gjennomslagskraften for Funksjonshemmede-bevegelsen globalt.

I Norge lanseres et undervisningsopplegg laget av FN-sambandet og Atlas-alliansen, for alle landets skoler. Dette skal bidra til at også den yngre delen av den norske befolkningen får informasjon om menneskerettigheter, inkludering og funksjonsnedsettelse i Sør. Samt øke interessen hos skoleelever for hva GDS kan føre til av nasjonale og globale gjennombrudd.

Samtidig har GDS potensiale til å styrke funksjonshemmedeorganisasjoner i Sør ved hjelp av en mulig økning i budsjett som resultat av forpliktelser som avgis. Men også gjennom det aktive påvirkningsarbeidet de oppfordres til å gjøre i forkant, for å forberede nasjonale myndigheter slik at de planlegger å delta og fokusere på de temaene som er viktigst for befolkningen.

SPRE BUDSKAPET!

Beskjeden til organisasjoner, aktivister, og folk før øvrig er: Mobiliser! Skap engasjement og oppmerksomhet rundt GDS 2022, hos norske organisasjoner, lokallag og aviser, i sosiale medier, hos partnere i Sør, blant norske politikere på alle nivåer, hos Norad, privatsektor og akademia.

GDS handler om inkludering i utviklingssamarbeid og humanitær bistand. Nå må funksjonshemmedeorganisasjoner i alle land fremme sin agenda. GDS plasserer rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse i rampelyset.

Det er viktig at kjennskapen til GDS øker opp mot februar 2022 slik at Global Disability Summit får publisitet, bred og tung deltakelse og resultater som endrer verden. Å oppnå dette er et delt ansvar.

Så hev stemmene og skap engasjement - det er nå det gjelder! ■

Ledersamling med

TEKST: Tom Tvedt

FOTO: Pia Ribsskog

NFUs ledersamling ble avholdt på Quality Airport hotell Gardemoen 24.-26. september. Alle fylkeslagene var representert. Som den største medlemsorganisasjonen for mennesker med utviklingshemming, er det naturlig at NFU inviterer med andre organisasjoner som kjemper for samme sak. Sakene vi tar opp på NFUs ledermøte er like relevante for dem.

Det var lagt opp til et tett pakket program som omfattet de fleste av NFUs fanesaker. I tillegg til sakene, er det viktigste med ledersamlingen at vi treffer organisasjonen og menneskene som jobber ute i fylkene. Samhold gir styrke for enhver organisasjon.

LANDSSTYREMEDLEM Marius Zahl.

fagdag

SANDRA BORHAUG ER LEDER i NFU Møre og Romsdal. Hun er også ansatt i en prosjektstilling i SAFO og leder et prosjekt om inkludering i videregående skole.

LEDER FOR NNDs Norsk Nettverk for Down Syndrom, Randi Ødegård, sammen med forbundsleder Tom Tvedt.

FANT TONEN I PAUSEN: Tom Tvedt, programleder Mads Solli (Empo media) og Rune Hagerup (produsent og regissør i Empo AS). Mads holdt et flott innlegg om arbeidet med serien om Special Olympics.

JOHN-HARALD WANGEN fra NFUs administrasjon hadde med seg forskjellige profileringsartikler med NFU-logo som er til salgs. Du finner hele utvalget på side 45.

Kulturfestivalen i Førde

TEKST OG FOTO: Gry Sætre

Temaet var Jahn Teigen. Vi hadde tre instruktører frå Bergen, to frå Årdal, to frå Sunnfjord og ein student frå Grieg Akademiet. I tillegg hadde vi syv frivillige med oss.

I ÅR VAR VI 44 PÅMELDE DELTAKARAR MED UTVIKLINGSHEMMING. I tillegg var det følgjepersonar og frivillige. Til saman var vi ca. 100 personar. Alle deltakarar og dei som ville av følgjepersonar fekk T-skjorte med logo til Kulturfestivalen på. Det var fem kurs å velje mellom: 1. Band, 2. Enkelt samspel, 3. Musikalsk samvær, 4. Måling og 5. Folkedans. Alle kursa vart halde på hotellet og vi disponerte store delar av hotellet for oss sjølve.

På kvelden var det middag med kald- og varmbuffé og dessert. Etterpå var det underhaldning og dans til bandet HakjePeiling. Dette vart framført på ein avslutningskonsert på søndag før lunsj. Etter avslutningskonserten i Sunnfjordsalen gav vi diplom til alle deltakarane og gåve til instruktørar.

Kulturfestivalen fekk økonomisk støtte frå:

- Sparebanken Vest 22 250,-
- Kulturmidlar frå Vestland fylkeskommune 30 000,-

NFU samling for Vestfold og Telemark og Buskerud fylkeslag

HER VAR DET TO

gamle venner som ikke hadde sett hverandre på en stund.

AV: Mette Sophie Weitemeyer og Mathias Weitemeyer Ørvik, NFU Bamble lokallag

Vi ble veldig fornøyde da det denne høsten kom invitasjon fra fylkeslaget til samling for medlemmer i Vestfold og Telemark. Særlig ettersom det denne gangen var i tøffelavstand for oss i Bamble, og at det for første gang på lenge var mulig å møtes. Med gode omgivelser og ditto program, var det mange som ville ha nyttig påfyll og treffe andre medlemmer.

Først på agendaen var kosthold, som er et grunnleggende for å opprettholde best mulig helse, og det gjelder jo absolutt alle. Hva er det lurt å tenke på når vi spiser og hva trenger kroppen for å fungere? Dette er noe å jobbe med gjennom hele livet, både for unge som flytter for seg selv og skal ta egne valg, for foreldre eller for tjenesteytere. Vi fikk et nyttig gjensyn med for eksempel kostsirkelen. Lett og godt formidlet og fint å ha som fellesprogram. Våre unge medlemmer laget «tankekart», og slik ble noe kunnskap med videre.

Men – hva fant vi på vei ut fra møterommet? Mellom kaffe, kaker og frukt, jo en herlig softismaskin. Er det mulig? OK da. Man må jo kose seg

litt også og dessuten var jo bading, trim og vann-aerobic neste post på programmet. Dette var også en trivelig aktivitet å gjøre sammen.

PROGRAM FOR DE UNGE

Mathias forteller: – Vi så film om folk som arbeidet, vi snakket om arbeid og sånne ting. Vi snakket om hva vi het og hvor vi kom fra. For å hoppe over Kaptein Sabeltann og sånt, så vil jeg si at alle hadde en god suksess. Jeg har kost meg. Det er bra med samlinger, vi er takknemlige og vi skal ikke gi opp håpet – vi er sterke i våre hjerter.

Forbundslederen rundet av dagen med en presentasjon og leverte noen tankevekkende observasjoner, ambisjoner og perspektiver. For eksempel hva organisasjonen kan være og hvilke grep som skal til for at flere vil søke til, og identifisere seg med, NFU. Dette blir spennende å følge i tidene som kommer.

Forsamlingen fikk med seg både inspirasjon og noen helt konkrete utfordringer ut i novembermørket. Fin dag – takk til arrangørene!

NFU Haugesund 40 år

40-årsjubileum for NFU Haugesund blei feira med pomp og prakt denne hausten. Kva har skjedd på desse 40 åra?

AV: Synnøve Bårdsen Lindanger, Leiar NFU Rogaland

Alf Anvedsen var lokallagsleiar under Ansvarsreforma og mykje av arbeidet handla om det i byrjinga. Haugesund kommune hadde allereie ansvaret for mange utviklingshemma innbyggjarar, men dessverre var ikkje tenestene gode nok. Kommunen hadde heller inga oversikt over kven dei var. Aud Sætre, som i dag er æresmedlem, blei NFU Haugesund sin representant i komiteen som skulle kartleggje dette.

Det kom store bevilgningar til kommunen gjennom reforma. Desse pengane var øymerka, men kommunen brukte dei til andre prioriteringar. NFU Haugesund stod på i fleire saker og dei opplevde at det lønner seg å ikkje gi opp.

NFU Haugesund hadde ein sterke kampanje mot politikarane då dei ville redusera avlastingstilbodet. Det toppa seg då politikarane skulle inn

i rådhuset å vedta budsjettet. Då stod det ein store flokk av NFU-medlemmer og delte ut løpsetlar utenfor. Bystyret gjorde om forslaget til vedtak, og det blei inga reduksjon i avlastinga!

EIT STERKT LOKALLAG ER VIKTIG

Lokallagets viktigaste oppgåve er å ivareta interessa til medlemmene overfor kommunen, men ein annan viktig ting er det sosiale. Medlemsmøter med forskjellige tema, kurs og turar er vèl så viktig for mange medlem.

NFU Haugesund har reist på fleire utanlandsturar i løpet av desse 40 åra. Turane på nittitalet til Danmark, Holland, England, Irland og Island bringer fram gode minner.

Me vil gratulera NFU Haugesund med 40-årsjubileet og ynskje lykke til med dei neste 40!

Kurshelg i NFU Rogaland

TEKST OG FOTO: Synnøve B. Lindanger

OVER 60 PERSONER VAR SAMLA til kurshelg på Karmøy i november. Tannpleie, bowling, line-dance, Enkeljympa og sangstund sto på programmet. Vi hadde utlodning og dans på lørdagkvelden. Vi hadde en kjekke helg og det var godt å treffe kvarandre igjen!

God stemning og stor gjensynsglede

Kultursamlingen arrangeres av NFU Vestland fylkesstyre og er ett av de store høydepunktene i året for medlemmer av Vestland fylkeslag (i tidligere Hordaland).

AV: Evy Utne Knutsen

FOTO: Renate Toft

Nærmere 30 år har arrangementet gått av stabelen på et eller annet hotell i Bergensregionen. Nå er vi blitt så mange at det nesten kun er Hotel Edvard Grieg som har plass til oss. Her er det trygt og godt å være, og vi får god hjelp til å lage et så godt arrangement som mulig.

I år, som så mange ganger tidligere, kom cirka 100 medlemmer, 100 ledsagere og 25 instruktører til hotellet lørdag formiddag. Gjensynsgleden var stor, og stemningen i lokalet må oppleves, den kan ikke beskrives med ord.

Årets kurs, som deltagerne fulgte gjennom hele helgen, var Enkeljympa, «Bli ny», dans, musikkterapi, musikk og band, kunst og håndverk og førstehjelp. Mange av våre flotte instruktører stiller opp år etter år, og det setter vi stor pris på.

Det ble jobbet godt på kursene hele dagen, bare avbrutt av lunsjpause og noen soft-is- og popcornpauser. Pauser er viktige, for da kan man snakke med venner man ikke har sett siden forrige kultursamling.

Forbundsleder Tom Tvedt rakk akkurat frem i tide til å få med seg mote-showet som gruppa «Bli ny» har. Til fengende musikk blir flotte klær, hår og sminke vist frem på catwalken, mens alle de andre deltagerne ser på. Nervøsiteten, sommerfuglene og mestringsfølelsen er stor, og samtlige deltagere gjennomførte med stil.

Mat må vi ha, så endelig ble det tid for middag. For mange tok middagen litt for lang tid, og det ble lenge å vente før musikken spilte opp og dansegulvet kunne inntas. Nesten før Trond og Frode hadde spilt to-tre toner, var dansegulvet smekk fullt. Og det var det frem til midnatt.

Søndag fortsatte vi med jobbing på de ulike kursene. Søndag før lunsj var det oppvisning, der alle fikk vise frem hva de hadde lært, og alle fikk selvsagt diplom. Deretter var det lunsj, før man reiste hjem.

Vi er allerede begynt å planlegge neste års Kultursamling. Det er blitt en stor tradisjon som snart nærmer seg 30-års jubileum.

Aktiviteter i NFU Oslo fylkeslag

SVØMMING, LEK OG VELVÆRE

NFU Oslo Fylkeslag leier hele badeanlegget i Røa Bad (Sats) lørdag etter stengetid noen ganger hvert halvår. Dette er et populært tilbud til medlemmer med familier/ledsagere/assistenter. De kan bruke hele anlegget med svømmehall, vannsklie, vaskemaskin, barnebasseng og velværeavdeling med ulike typer saunaer og boblebad. Alle medlemmer er velkomne til å teste ut tilbudet.

Det er god plass i anlegget, og aktiviteten er gratis for medlemmer i NFU. Det pleier å komme mellom 30 og 50 medlemmer disse kveldene, det er mange i alle aldre som setter pris på denne aktiviteten. Datoer blir annonsert på Facebook og på mail til medlemmene.

RIDNING

NFU Oslo har også avtale med Alna Ridesenter. Den første søndagen i hver måned kan medlemmer, etter påmelding, møtes der for ridetur i Alnaparken. Siden ridningen foregår utendørs og med stor avstand, har det som oftest vært mulig å gjennomføre planlagte rideøkter, også i koronaperioden. Dette har mange av medlemmene har satt stor pris på!

Rytterne må følges av en person som kan leie hesten og som er heste-vant. Med jevne mellomrom tilbys det et kort heste-leiekurs ved ridesenteret for hjelperne. Meld deg på hvis du ønsker å forsøke ridning i Oslo!

«Endelig er dagen her, og jeg er pyntet og klar for konfirmasjon. Pappa er stolt!»

I Uloba er det du eller en nærstående som bestemmer **hvem** som skal assistere deg, **hva** assistenten skal gjøre, **hvor** og **når** assistansen skal finne sted.

Ulobas BPA er skapt av oss som har behov for assistanse og er vår måte å organisere hverdagen vår på. Vil du vite mer om BPA ta kontakt med oss på telefon: 32 20 59 10 så hjelper vi deg videre!

For mer informasjon se våre nettsider: www.uloba.no

ULOBA
INDEPENDENT LIVING | NORGE

Sterke meninger og politisk aktiv

Andrea B. Næss er en ung kvinne med sterke og klare meninger om samfunnets evne til å ivareta interessene til mennesker med utviklingshemning.

AV: Jens Petter Gitlesen

FOTO: Privat

Andrea mener mangt om mye. Hun mener for eksempel at mange med utviklingshemning kan bo i ordinære leiligheter og ikke nødvendigvis må bo i omsorgsboliger. Selv kjøpte hun sin egen leilighet i 2019.

OPPTATT AV URETTFERDIGHET

Det er blitt krevende å komme inn i boligmarkedet. Man må ha egenkapital for å få lån i banken, og det er det ikke alle som har. Det er også blitt vanskeligere å få lån både i banken og i Husbanken for dem som vil kjøpe seg en vanlig leilighet der man ønsker å bo. Andrea måtte gå til banken fordi hun ikke kom inn under Husbankens ordninger.

- Det er urettferdig at ikke alle kan velge hvor og hvordan de skal bo. Det er ikke alle som er så heldige at de har familie som kan hjelpe.

Andrea trives godt i leiligheten. Det går greit å finansiere den økonomisk. Hun mottar ikke omsorgs-

”

Man trenger ikke å settes i bås om man er litt annerledes.

ANDREA ER POLITISK AKTIV

og jobber for å bedre rettighetene til mennesker med utviklingshemning.

tjenester, greier seg selv, men får litt hjelp av familie til enkelte praktiske gjøremål.

- Jeg har hatt en fin og god oppvekst, og jeg er fornøyd med skolegangen. Men man blir sett litt annerledes på når man lærer senere og trenger mer hjelp enn mange andre. I videregående skole var det litt mobbing, men jeg la det bak meg og kom meg videre. Jeg hadde opplæring i mindre gruppe. Gikk først på restaurant og matfag, men skiftet til helse- og sosial.

I dag jobber Andrea på attføringsbedriften Delecto som resepsjonist. Hun har vært i midlertidige stillinger på Delecto siden 2017. Siden 2020 har hun hatt fast stilling to dager i uken som resepsjonist. De andre tre dagene har hun fri. Hun kunne tenkt seg en større stilling, men det er ikke så lett å få jobb.

På spørsmålet om hvorfor hun valgte å bli resepsjonist, svarer Andrea: - Så lenge jeg ikke har utdanning, på en måte, så håpet jeg å bli resepsjonist og prate med kunder, ta imot vedbestillinger og slikt.

MUSIKK OG POLITIKK

På fritiden spiller hun gitar, er med venner og familie. Andrea er politisk aktiv i Arbeiderpartiet. Hun går på medlemsmøter og sto på standene i valgkampen til Kragerø Arbeiderparti i valgkampen.

- De forskjellige partiene burde vært flinkere til å tenke på mennesker med utviklingshemning. Flere kunne vært i det ordinære arbeidslivet. Man trenger ikke å settes i en bås fordi om man er litt annerledes, sier Andrea.

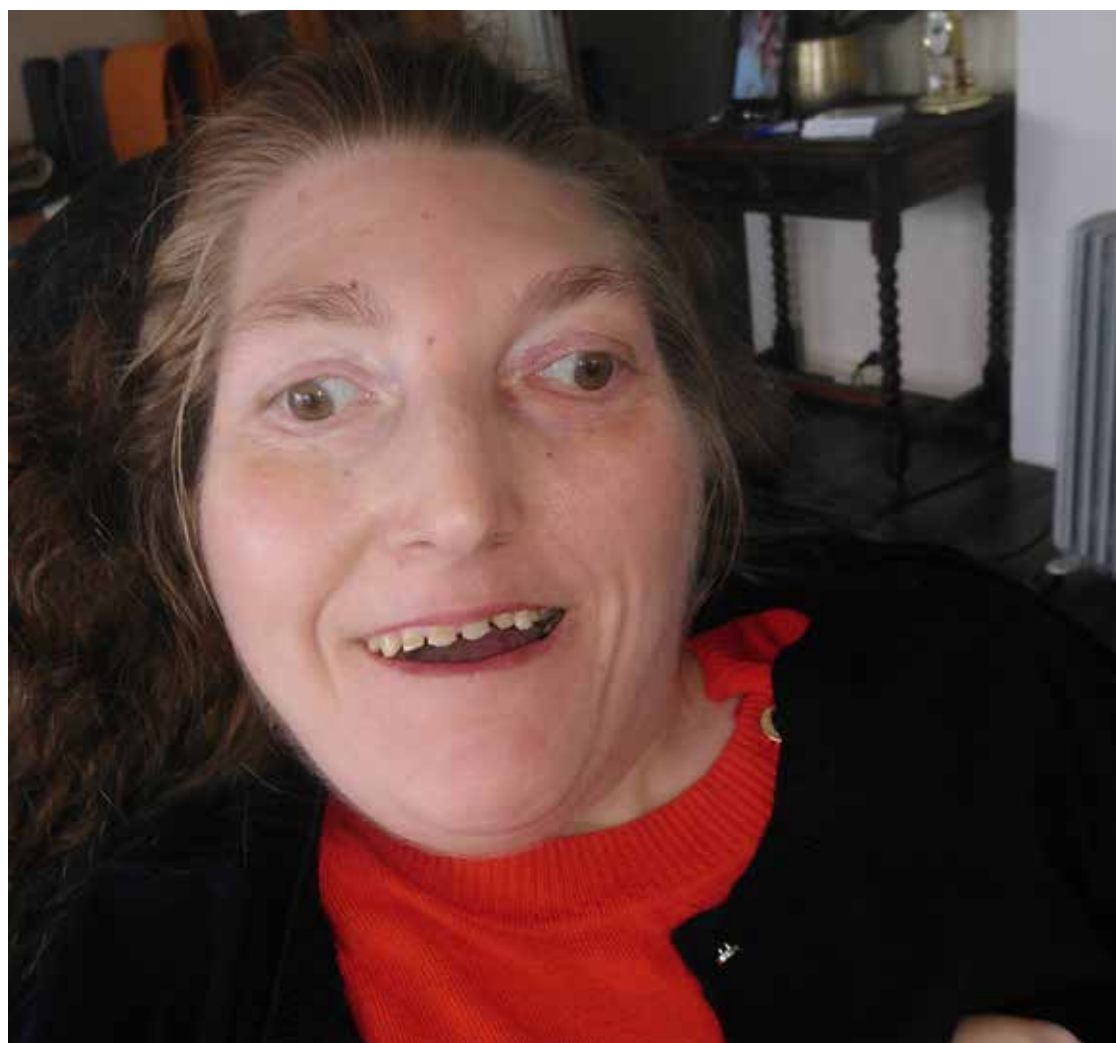
- Alle burde hatt like rettigheter og muligheter. Det burde vært leksefri skole, fordi mange ikke får den hjelpen de trenger hjemme. Skal det være lekser, så bør det være heldagsskole, slik at en kan få leksehjelp på skolen.

Andrea mener det er bra at CRPD nå skal inn i norsk lov. - CRPD sier at alle skal ha de samme rettighetene og mulighetene, også de som trenger litt mer hjelp enn andre, avslutter Andrea.

SMILET ER LIKT OVER HELE VERDEN.

Lezza og moren Shila i Nepal. Lezza smiler og Liv Karin smiler.

Allerede da Elis utviklingshemmede datter Liv Karin var liten, var Eli veldig opptatt av å hjelpe utviklingshemmede barn i fattige land. Dette ble starten på et langvarig engasjement for Eli Skaatun.

Eli jobber for alle

AV: Tom Tvedt

FOTO: Privat

Siden 2014 har hun og datteren Liv Karin på sin måte bygget opp Live Åtte, med fokus på å gi avlastning til barn og unge med utviklingshemning i Nepal. Stiftelsen, med et styre bestående av engasjerte medmennesker, blir drevet fra kjøkkenbordet i Ulsteinvik på Vestlandet.

- I dag gir vi tilbud til 15 familier, sier Eli, og forsetter:
- For kun 7 500 kroner i måneden klarer vi å gi et godt tilbud. Vi vil gjerne gi tilbud til flere, men mangler nå sponsorer til å kunne utvide tilbudet.

- For meg som mor har det vært veldig viktig å prøve å gi barn som var lik Liv Karin et litt bedre liv. Jeg føler det er min plikt å bidra - det er så mange som trenger en hånd å holde i. Vi prøver å bidra så godt vi kan, sier Eli.

- Det å starte nybrottsarbeid i et annet land og ikke minst en annen kultur har vært krevende, men veldig utviklende. Vi har stor respekt for folkene og kulturen i Nepal. Det er ikke slik at vi har alle svarene her i Norge. Vår opplevelse er at vi får like mye som vi gir fra oss av kunnskap.

- Prosjekter vi støtter er enkle å administrere, gir kvinner arbeidsplasser og søsken en bedre hverdag. Dette har vært et hovedfokus for oss.

Eli drar litt på det når vi spør hvor lenge hun har vært medlem i NFU. Hun sier hun er litt usikker, men det må være cirka 43 år. - En felles arena og treffe familier i samme organisasjon og det faktum at vi kan kjempe sammen i en organisasjon er den viktigste grunnen for det lange medlemskapet. Vi har en kamp å kjempe, og da er det smart å gjøre det sammen i NFU. Ja, sammen blir vi sterke, som hun sier selv.

For henne og organisasjonen Live Åtte er det visjonen om tro på mennesket, likestilling og solidaritet som er de viktigste bærebjelkene.

Når vi stiller henne spørsmålet om hva som er hennes viktigste juleønske, ler hun høyt. - Det er at mange flere vil bli med å bidra slik at vi kan hjelpe enda flere til å få et bedre liv.

Illustrasjonsfoto: Unsplash.com

Hjemmetrening og videokontakt

AV: Prosjektleder Gro Marit Rødevand, Karde AS

Her er oppdatert informasjon om de to prosjektene som NFU og Karde nå samarbeider om for å støtte opp under fysisk aktivitet og sosialt liv for mennesker med utviklingshemning.

FOR STØTTEAPPARATET

I «Hjemmetrening og videokontakt» lages det en nettressurs for støtteapparatet. Nettadressen er www.aktivius.no. Det dreier seg om trening i hjemmet via digitale ressurser som trenings- og dansevideoer, direktesendte gruppetreninger fra treningskjeder og idrettslag samt TV-spill med bevegelse. Det gis også en rekke tips om teknisk tilrettelegging i den forbindelse.

Vi har også lagt ut informasjon om hvordan man kan lage gode instruksjoner for personer med utviklingshemning. Bakgrunnen for dette er at mange kan bli selvstendige i å mestre digitale verktøy hvis de får gode instruksjoner. Kanskje kan de da selv for eksempel koble opp det som trengs for digitale hjemmetreninger. Prinsippene for lettlest informasjon fra «Informasjon for alle» er sentrale, men det dreier seg også om bildebruk og formålstjenlig bruk av PowerPoint. Det gis et par eksempler på PowerPoint-instruksjoner.

Dessuten inneholder nettstedet informasjon om hvordan man bruker diverse verktøy for videokontakt. I april/mai ble det foretatt en spørreundersøkelse som en del av NFUs medlemmer besvarte. Vi omtaler de verktøyene som det ble gitt tilbakemeldinger om at personer med utviklingshemning bruker. Det er FaceTime, Skype, Facebook Messenger, Google Duo, Snapchat, WhatsApp, Microsoft Teams og Zoom.

FOR DE MED UTVIKLINGSHEMNING

I oppfølgingsprosjektet «Mosjon og trening» lager Karde en nettressurs for mennesker med utviklingshemning. Den dreier seg om de samme typene digital hjemmetrening som i «Hjemmetrening og videokontakt». Andre typer hjemmetrening som bruk av ergometer-sykel, ellipsemaskin, tredemølle, balansebrett osv. omtales også. Dessuten er Enkeljympa sentral, både når det gjelder hjemmetrening og gruppetrening forskjellige steder i landet.

I tillegg legges det stor vekt på utendørsaktiviteter og på motivasjonsfaktorer for dette. Blant annet omtales apper som Stolpejakten, Geocaching og Pokemon Go. Det er også informasjon om tradisjonelle uteaktiviteter som turer av forskjellige slag, vinteraktiviteter, utendørs spill osv. Fram til sommeren 2022 vil vi ha en konkurranse som dreier seg om fysisk aktivitet hver måned. Det vil være noe premiering både for individuelle prestasjoner og for grupper. Nettadressen er www.mosjonogtrening.no. Nettstedet Mosjon og trening vil også inneholde noe informasjon rettet mot støtteapparatet.

Nettstedene blir kontinuerlig oppdatert så lenge prosjektene varer - ut juni 2022. Hvis du har tilleggsinformasjon og/eller ser noe som du synes bør endres, ta kontakt med prosjektleder Gro Marit Rødevand, på e-post gro.marit.rodevand@karde.no eller telefon 913 50 096.

Begge prosjektene støttes av Stiftelsen Dam via det korona-relaterte «Stimuleringsprogram for helsefrivilligheten».

Storsatsning for å inkludere mennesker med utviklingshemning

Det ekstraordinære Idrettstinget 2021 vedtok storsatsning på mennesker med utviklingshemning. Forbundsleder Tom Tvedt er strålende fornøyd med idrettstingets to vedtak.

AV: Jens Petter Gitlesen

DELTAKERE FRA NORGE / Special Olympics World Winter Games 2017.
(Foto: Caroline Dokken Wendelborg, NIF) ↑

BERIT KJØLL OG TOM TVEDT under tildelingen av Idrettstingets ærespris.
(Foto: Alexander Eriksson) →

IDRETTSTINGET 2021 VEDTOK følgende to satsninger på mennesker med utviklingshemning:

1. Idrettstinget ber idrettstyret utrede om det skal søkes om å få tildelt Special Olympics World Games vinter i Norge innen 2033.
2. Idrettstinget ber idrettstyret igangsette en prosess med særforbund og idrettskretser for å utarbeide en offensiv plan for hvordan idrettstilbudet for mennesker med utviklingshemning kan forbedres, herunder å utarbeide en forpliktene strategi og handlingsplan for hvordan idretts- og arrangementstilbud nasjonalt og internasjonalt kan forbedres. Handlingsplanen skal være klar til ledermøte 2022, og iverksettes høsten 2022.

Forbundsleder Tom Tvedt, som lenge har jobbet for å gi mennesker med utviklingshemning bedre innsats i idretten og flere arrangementer for idretten, jubler av glede.

- Bedre vedtak fra idrettstinget kan jeg ikke se for meg. Den norske idrettsbevegelsen skal omfatte alle. Idrettens øverste organ har nå bestemt å jobbe aktivt og offensivt for å gi flere med utviklingshemning et godt idrettstilbud.

- Special Olympics World Games er det største idrettsarrangementet for mennesker med utviklingshemning. For dem som trener og konkurrerer, er det viktig å ha noen mål å strekke seg etter og se frem til. I dag vedtok idrettstinget både å satse på de mange og å jobbe for motiverende markeringer, sier forbundsleder Tom Tvedt.

Tom Tvedt tildelt æresmedlemskap i Norges idrettsforbund

NFUs forbundsleder, tidligere idrettspresident Tom Tvedt, ble tildelt æresmedlemskap i Norges idrettsforbund under idrettsting-middagen på Gardermoen 16. oktober.

- **NORGES IDRETTSFORBUNDS VISJON** er idrettsglede for alle. Nettopp alle, og alles muligheter til å kunne delta i idrettsfellesskapet, er noe av det som står sterkest tilbake etter tiden da Tom Tvedt var idrettspresident. Visjonen handlet ikke bare om et utrettelig arbeid for mennesker med utviklingshemning eller personer med nedsatt funksjonsevne - det handler også om å legge best mulig til rette for toppidrett i idrettsorganisasjonen. Toms motivasjon handlet om idrettsdeltakelse og idrettsglede for alle, sa idrettspresident Berit Kjøll under tildelingen av æresmedlemskapet til Tom Tvedt.

EN PÅDRIVER FOR ÅPENHET I IDRETTE

Tom Tvedt ble valgt til idrettstyret i 2011. Han har bakgrunn som håndballspiller og har spilt 25 kamper for Norges landslag. Etter selv å ha trukket seg fra landslaget, viet han seg til mange år i politikken og var i sin tid landets yngste ordfører. Tom Tvedt var idrettspresident fra 2015-2019.

Som president var han også ansvarlig for at idrettsstyret nedsatte et utvalg - Bernander-utvalget, som ga anbefalinger til idrettens kontrollrutiner og om hvordan idretten bør praktisere åpenhet i egen virksomhet. Begge disse utvalgene har gjennom sine anbefalinger fått varige konsekvenser for idrettsorganisasjonens arbeid.

Konsulentenes inntog – lokaldemokratiets kapitulasjon

Rune Devold A/S er en av konsulentene som styrer kommune-Norge. Alt for mange kommuner legger seg paddeflate for Devolds tallgymnastikk, og glemmer rettighetene og livskvaliteten til sine innbyggere.

AV: Janne Skei,
daglig leder i SAFO

**Lokale byråkrater
og politikere
sviktet, men
statsforvalteren
sviktet ikke.**

Uten kvalitetssikring og juridisk vurdering stilles få spørsmål med gjennomgang og analyser, og konsulentens råd slukes med hud og hår.

Nå er ikke Rune Devold AS den eneste konsulenten som ber kommunene om å strippe innbyggernes tjenester og overse lovregulerte rettigheter. Agenda Kaupang har heller ikke et godt renommé på området. Når det kommer til vurderinger av omsorgstjenester og samlokalisering av boliger, kan vi ikke stole på Devold og Kaupang. Tjenestene som bevilges er for rause – mottakerne bør flyttes og samlokaliseres i størst mulig grad. «The more the merrier» er omkvedet, og fokus på individuelle behovsvurderinger eller livskvalitet er fullstendig utradert fra konsulentenes rapporter.

LOKALDEMOKRATIET SVIKTER

Selv om konsulentenes «gjøren og laden» – og rapporter – mobiliserer adrenalin og hoderysting, er ikke rapportene i seg selv det problematiske. Økonomiske gjennomgang kan være nyttige nok så lenge de brukes med vett og forstand. Men det er her lokaldemokratiet svikter. Våre lokale beslutningstakere glemmer hvem de er der for, og hva som er deres oppdrag. I stedet for å representere sine kommunale medborgere når beslutningene fattes, blir konsulen-

tenes utredninger og vurderinger grunnlaget for beslutningene og de lokalpolitiske konklusjonene.

Molde kommune er ett skrekkeeksempel. Analysen til Devold ble benyttet til å gjennomføre betydelige innsparinger. 80 % av utviklingshemmede fikk revidert sitt tilbud etter konsulentens mal. Intet fokus på individuelle forskjeller eller livskvalitet og betydningen for psykisk og fysisk helse. Brukermedvirkning ble ikke gjennomført, tiden strakk ikke til. 69 av 87 funksjonshemmede fikk redusert sine tjenester. Elleve av de 69 klaget, og alle fikk medhold. Lokale byråkrater hadde sviktet, lokale politikere sviktet, men statsforvalteren sviktet ikke.

NFU har tatt saken videre, og ber om tilsyn med de 58 gjenstående mottakerne av tjenester som fikk nye enkeltvedtak med reduserte tjenester, da Molde kommune brukte Rune Devolds dataprogram Buddha som vurderingsgrunnlag. Det burde ikke være nødvendig. Rettssikkerheten skal være på plass – og mennesker som er avhengige av assistanse og andre helse- og omsorgstjenester, må slippe å kjempe seg til sine rettigheter. Foreløpig får vi krysse fingrene for statsforvalterens gjennomgang og tjenestemottakernes gjennomslag. På sikt jobber vi for mer demokratiske prioriteringer og større rettskunnskap i kommune-Norge.

NFU Oslo jobber politisk

NFU Oslo fylkeslag jobber bl.a. mot politikerne i byen vår, for å ivareta rettigheter for mennesker med utviklingshemning. I høst har vi hatt deputasjoner digitalt med kultur- og utdanningsutvalget og Helse- og sosialutvalget i Rådhuset.

AV: Lill Birkelund, Styremedlem i Oslo fylkeslag NFU

Deputasjon vil si at vi ber om tid med representantene fra alle de politiske partiene i utvalgene, før møtet de skal ha. Vi får 20 minutter til disposisjon. Da kan vi gi politikerne nyttig informasjon, fremme bekymringer eller legge frem våre synspunkter i saker som skal behandles. Og politikerne kan samtidig stille oss spørsmål, noe som kan øke deres innsikt og forståelse før avgjørelser skal tas.

SKOLETILBUD

Sakene vi tok opp i høst, dreide seg om skoletilbudet til barn og unge med utviklingshemning i grunnskolen. Mange foreldre rapporterer om at de blir oppfordret til å søke barna sine over fra bostedsskolen og inn i spesialklasser/-skoler, ikke minst om de klager på skoletilbudet som blir gitt ved bostedsskolen. Ved behov for assistanse, har bostedsskolen mulighet til å søke hjelp fra spesialskolenes utadrettede team med spesialpedagoger som kan bistå med tilretteleggingen. Vi presiserer at det alltid må være det enkelte barns beste som skal være avgjørende for valg av type skoletilbud - ikke diagnose, hva som er billigst eller letteste utvei for bostedsskolen.

KOORDINERINGSTILBUDET

Den andre saken dreide seg om koordinering av tilbud til familier med barn og unge med betydelig behov for hjelp. Kontrollutvalget har gjort en grundig innsamling av data fra bydel Sagene og bydel Vestre Aker fra 2019 og 2020, samt statistikk fra Statsforvalteren om klager på søknader om tjenester i 2018, 2019 og 2020. De gir til dels kraftig kritikk av koordineringstilbudet. Det samsvarer dessverre med våre erfaringer også i en del andre bydeler. Vi er bekymret for hva dette gjør med tilbudet til familier som står i en tøff hverdag. Vi ba helse- og sosialutvalget følge opp situasjonen i bydelene.

Vi opplever at politikerne ønsker videre dialog med oss, da vi kan gi dem viktig informasjon. Derfor setter vi pris på nye innspill fra dere medlemmer i saker dere er opptatt av!

LANDSBYENE MED Plass FOR ALLE

Camphill-landsbyene er integrerte levetilbud hvor mennesker med ulike behov for bistand lever side om side med omsorgspersoner i en levende og aktiv landsby.

Her er alle sysselsatt med fellesskapets mange oppgaver; håndverk, jordbruk, matlaging og hushold. Det legges vekt på nærhet til natur og mennesker, og opplæringen i dagliglivets mange gjøremål gir verdifull erfaring videre. Samtidig dekker arbeidet reelle behov i landsbyen.

Livet i fellesskap, arbeid, hverdag og fest danner grunnlag for et spennende og utfordrende miljø. I landsbyene pleies også et variert kulturliv med teater, sang, musikk, høytidsfeiringer og utflukter.

Nye medarbeidere tilbys introduksjonskurs i landsbylivet og antroposofi, samt fireårig deltids Bachelorutdanning i helsepedagogikk og sosialterapi.

Camphill Norge består av landsbyene Hogganvik, Jøssåsen, Rotvoll, Solborg, Vidaråsen og Vallersund Gård. I Vallersund ligger også FRAMskolen som er et folkehøyskolelignende tilbud for deg mellom 18 og 25 år som lever med utviklingshemning.

Vi ønsker deg velkommen til landsbyene!

CAMPBILL LANDSBYSTIFTELSE
Malvikvegen 1333, 7550 Hommelvik
Telefon 73 97 84 60
Epost: sekretariat@camphill.no
www.camphill.no

Camphill
NORGE

VISSTE DU AT

Klagerett når det kuttes i tjenestetilbud

Tillitsreform og frihet for kommuner som vet hvor skoen trykker. Det høres flott ut. Men det kan også være kommunens etterlengtede fribillett til å kjøre bemanningsmessig ostepøl, uten hinder av individuelle rettigheter og den plagsomme klageretten.

AV: Advokat Petter Kramås
Advokatfirmaet Kramås AS
petter@kramaas.no

Det har skjedd en merkbar utvikling over tid i utforming av kommunale enkeltvedtak med personlig assistanse, særlig når det gjelder praktisk bistand og opplæring.

Etter tydelige signaler fra Sivilombudsmannen i 1998, fikk vi i en periode stadig flere enkeltvedtak med konkrete timeangivelser på innvilget bistand, tydelig angitt bemanningsfaktor og tidspunkter for når tjenester skal ytes. Tendensen nå er runde formuleringer i retning av «du får innvilget nødvendig bistand» – og så er alt det mer konkrete bortgjemt i uforpliktende planer med forskjellige navn.

Vi har samtidig sett en tiltagende ettergivenhet hos flere av Statsforvalterne, der slike omtrentligheter i enkeltvedtak aksepteres i stadig større grad.

HVA ER PROBLEMET?

Du har et rimelig godt tjenestetilbud. Det er folk til stede til individuell bistand i rett tempo. Men så skjer det noe over tid. Nå er det mer slik at noen stikker innom og bistår som best de kan på den tiden de har til rådighet. Og det er stadig flere innslag av fellestiltak. «Boligen ut på tur» og andre fellestiltak, og ofte slike som ikke interesserer deg.

Hva har skjedd? Det har jo ikke skjedd noen endringer i ditt behov, og heller ikke i enkeltvedtaket ditt.

Endringene som skjer skrives ned i tiltaksplaner eller uke- og dagsplaner. Kanskje er du med på å planlegge bruken av personalressurser, men disse blir stadig knappere.

Det er ingen tvil om at dette gjøres for å spare penger. Det er mindre på budsjettet og derfor færre tjenesteytere til rådighet. Og da må man jo kutte i tilbudet til den enkelte. Det er budsjettet som styrer – og ikke verken individuelt behov eller individuelle enkeltvedtak. Jussen og rettssikkerheten settes til side.

Dersom du har et enkeltvedtak som tydelig sier hvor mye bistand du har krav på, kan du vise til det angitte timetallet og kreve at den bistand du har fått innvilget faktisk blir gitt. Med omtrentlige vedtak er du prisgitt «løpende og fleksible vurderinger» av hva som er «nødvendig bistand» – noe som i praksis altfor ofte betyr stadig mindre bistand.

Du har rettslig krav på et forsvarlig tjenestetilbud med nødvendige tjenester for å dekke dine behov. Poenget er så: Det er i enkeltvedtaket – og i saksutredningen forut for dette – det skal vurderes og tas stilling til hva som er nødvendige tjenester og forsvarlig tjenestetilbud. Dette vedtaket kan du klage på, dersom du mener tilbudet ikke er godt nok.

”

Hva har skjedd? Det har
jo ikke skjedd endringer
i ditt behov, og heller ikke
i enkeltvedtaket ditt.

HARDE TIDER - OG VERRE SKAL DET BLI

Fra politikerhold fremheves det ofte at kommunene må gis stor grad av frihet i utforming og tildeling av tjenester. Det er de som vet best, fordi det er de som har skoen på. Men det er forskjell på budsjett-sko og tjenestemottaker-sko. Tildeling av tjenester styres i praksis ofte mer av budsjetter enn av individuelle bi-standsbehov – selv om det rettslig sett er slik at budsjettet skal dimensjoneres ut fra summen av tjenestemottakernes konstaterte behov.

Det er harde tider budsjettmessig for kommunene – og enda verre skal det bli. Det er forståelig at kommunene må vurdere nivået på sine tjenester og forholde seg til en økonomisk virkelighet. Men retten til nødvendige tjenester på et forsvarlig nivå er en rett uavhengig av kommunens økonomi. Hva som er nødvendig og forsvarlig er en faglig vurdering – ikke en økonomisk. Og tildeling av tjenester skjer i form av enkeltvedtak, med en tilhørende klagerett. Hvis det glipper her, glipper det på rettssikkerheten for den enkelte.

Når kommuner reduserer tjenestetilbud i det skjulte, som en fortløpende osthøvel-prosess bortgjemt i uforpliktende dags- og ukeplaner, er dette ulovligheter satt i system.

Alle skal ha muligheten til
å være sjef i eget liv!

JAG Assistanse AS er en ideell BPA-leverandør med spesiell kompetanse om BPA for personer med sammensatte og kognitive funksjonshemninger. Vi bygger vårt verdigrunnlag på grunnleggende menneskerettigheter, likeverd og likestilling.

JAG vil bidra til at alle mennesker kan leve sine liv fullt ut, på egne premisser.

JAG har over 25 års erfaring for deg som trenger assistert arbeidsledelse.

JAG har fokus på individualitet, kvalitet og skreddersyr din assistanse.

Ta kontakt for mer informasjon.

JAG
Jeg - Assistanse - Godt liv

JAG Assistanse AS
Telefon: 962 09 666
www.jagassistanse.no

Følg oss gjerne på Facebook og Twitter!

BUTIKK

Alle kurshefter 50,- kr per hefte.

Om tro og livssyn

Fra foreldrehjem til eget hjem

Stortingsvalg

Kurshefte Kommunevalg (bokmål). Kr 50,-

NFU – en organisasjon

Veilederhefte til studieheftet «Aktiv i egen organisasjon»

Aktiv i egen organisasjon

NFUs prinsipp-program

Vi og samfunnet (nynorsk)

Tillitsvalgt i organisasjonen NFU

Ledsagerhefte

Veileder til kurslærer

Seksualitet og samliv

Kroppen min og følelsene mine

Kursbevis kr 10,-

LAST NED!

Boken «Fokus på overganger mellom ulike skoleslag» er utsolgt, men ligger klar for nedlasting på vår hjemmeside nfunorge.org/no/nettbutikk/boker/

Bøker om veien til egen bolig

kr 100,-

kr 150,-

Kursmappe kr 25,-

Caps kr. 75,-

Klistremerker
6 merker per ark kr 6,-

Velg
miljøvennlig,
dropp plast-
posen!
Handlenett
kr 50,-

Penner, per stk. kr 10,-

Pins kr 25,-

Refleksbånd kr. 25,-

Krus (porselen) kr 200,-

Tallerken (porselen) kr 150,-

Ja takk, jeg bestiller (skriv antall):

- Kurshefte: Om tro og livssyn
- Kurshefte: Fra foreldrehjem til eget hjem
- Kurshefte: Stortingsvalg
- Kurshefte: NFU - en organisasjon
- Kurshefte: Veilederhefte til studieheftet
- Kurshefte: Aktiv i egen organisasjon
- Kurshefte: NFUs prinsipp-program
- Kurshefte: Vi og samfunnet (nynorsk)
- Kurshefte: Tillitsvalgt i organisasjonen NFU
- Kurshefte: Kommunevalg (bokmål)
- Kurshefte: Ledsagerhefte
- Kurshefte: Veileder Seksualitet og samliv til kurslærer
- Kurshefte: Seksualitet og samliv
- Kurshefte: Kroppen min og følelsene mine
- Kursbevis
- Bok: Sjef i eget hus
- Bok: Veien fram til egen bolig
- Kursmappe
- Klistremerker
- Refleksbånd
- Penn
- Caps
- Handlenett
- Pins
- Tallerken (porselen)
- Krus

Navn: _____

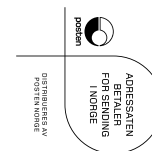
Adresse: _____

Poststed: _____

E-Post: _____

Porto kommer i tillegg. Du kan også bestille via **telefon 22 39 60 50**, e-postadresse **post@nfunorge.org** eller bruk nettbutikken til NFU på **www.nfunorge.org**. Vi sender e-faktura.

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0028 Oslo

BR. STENSKJÆR TRANSPORT AS

støtter NFU's arbeid

Bamse Produkter AS

Du har kunnskapen, vi har produktene.

- Barn og voksne
- Posisjonering
- Trening
- Behandling

For mer informasjon se:
www.bamseprodukter.no
www.hjelpemiddeldatabasen.no
Varekataloger og brosjyrer.

NORDFJORD
folkehøgskule

På egne bein

Nye vener, nye aktiviteter, nye erfaringar. Har du nokon gong laga pizza på bål? Padla i kano, dratt krabbeteiner, eller tova ditt eige sitteunderlag? No får du sjansen til å oppleve alt dette.

På linja Bu og fritid får du: Butrening, arbeidstrening og sosial trening. Eit unikt år som vil bety mykje for deg, og for oss andre som blir kjende med deg. Ein trygg start på livet heimafrå.

Søk plass på friluftslivskulen.no

Sjef i eget liv!

BPA Nord tilbyr
alle **retten** til et aktivt og
selvstendig liv
Nordland, Troms og Finnmark

 BPA NORD

- en del av Helsepartner Nord-Norge

Landsstyret

FORBUNDSLEDER
Tom Tvedt
971 99 233
tom.tvedt@nfunorge.org

NESTLEDER
Gunn Strand Hutchinson
913 38 299
gunnhutch@gmail.com

Alette Reinholdt
905 36 649
alettereinholdt@online.no

Anna Kittelsaa
911 46 401
anna.kittelsaa@outlook.com

Birgitte Boldvik
938 90 671
birgitte.boldvik@gmail.com

Marius Zahl
918 75 965
marius.zahl@icloud.com

Torill Vagstad
402 88 307
torill.vagstad@gmail.com

Nasjonalt

**Norsk Forbund for
Utviklingshemmede**
Pb 8954 Youngstorget, 0028 Oslo

Besøksadresse:
Youngstorget 2b, 7. etasje
Telefon: 22 39 60 50
post@nfunorge.org

www.nfunorge.org
Bankgiro: 8200.01.93417
Org.nr.: 943 260 672

Fylkeslagene

NFU Oslo fylkeslag
c/o NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 Oslo
22 39 60 51
oslofylkeslag@nfunorge.org

NFU Viken fylkeslag
v/ Nordis Vik Olausson
Tuterudkroken 16
2007 Kjeller
480 03 495
nfu.viken@gmail.com

NFU Innlandet fylkeslag
v/ Eirik Dahl
Ajerhagan 6
2319 Hamar
464 09 707
eid24@outlook.com

**NFU Vestfold og
Telemark fylkeslag**
v/ Randi Stenerud
Vearveien 4
3173 Vear
901 58 869
nfu.vf@online.no

NFU Agder fylkeslag
v/Jan Frode Fredriksen
Hagelia 12
4580 Lyngdal
958 10 805
janfrodef@yahoo.no

NFU Rogaland fylkeslag
v/ Synnøve B. Lindager
Straumsvegen 80
567 Skjoldstraumen
938 78 946
post@nfu-rogaland.no

NFU Vestland fylkeslag
v/ Geir Tore Søreide
Havnahagen 19
5419 Fitjar
918 45 574
geir.t.soreide@haugnett.no

NFU Møre og Romsdal fylkeslag
v/ Sandra Vanessa Borhaug
Fabrikkveien 13
6415 Molde
958 16 914
mrfylkeslag@nfunorge.org

NFU Trøndelag fylkeslag
v/ Snorre Ness
Bregnevegen 1
7803 Namsos
905 16 966
snorre.ness@ntebb.no

NFU Nordland fylkeslag
v/ Astrid Haavik
Vebjørn Tandbergsvei 10
8076 Bodø
908 90 249
bapr@helfmus.no

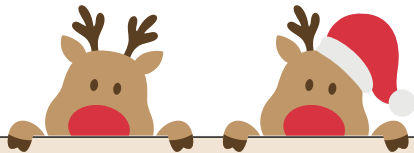
NFU Troms fylkeslag
v/ Anne Marie Bakken
Dalnes, 9475 Borkenes
916 98 512
amsbakken@gmail.com

NFU Finnmark fylkeslag
v/ Frid Tellefsen Svineng
Boks 187
9735 Karasjok
909 36 156
nfufinnmark@hotmail.com

RETURADRESSE:

Samfunn for alle

Postboks 8953 Youngstorget
0028 Oslo

**NFUs
administrasjon
og forbundsleder
ønsker alle
medlemmer en
riktig god jul og
et godt nytt år.**

ADVOKATFIRMAET
KRAMÅS

"Vi har bred erfaring i alle rettsforhold som gjelder mennesker med utviklingshemming, og bistår i saker i hele landet."

- Omsorgstjenester
- Trygdeytelser
- Vergemål
- Dagtilbud og tilrettelagt arbeid
- Arv og testament
- Helsetjenester
- Erstatning
- Skole og undervisning

KRISTIN KRAMÅS

481 65 111
kristin@kramaas.no

PETTER KRAMÅS

901 37 450
petter@kramaas.no

KONTORER

C J Hambros plass 5, 0164 Oslo
Storgata 50, 1555 Son

www.KRAMAAS.no